

Ósannindi og lygnir

Oddagrein

Sjáldan munnu orðini lygn og ósannindir hava verið so nógv nýtt í føroyska politiska umhvørvinum sum í seinastuni. Eitt nú ákærir Hogni Hoydal formannin í Føroya Arbeiðarafelag fyri at grunda síni útsoð á ósannindi, Sambandsflokkurin verður lagdur undir at bera ósannindi, og nú í seinastuni hevur Javnaðarflokkurin fingið toyggið frá landsstýrismaninum. Búskaparligu viðmerkingarnar frá flokknum til Hvítubók verða kallaðar lygnir. Hogni Hoydal vil hava at vita, hvør hevur skrivað viðmerkingarnar. Hetta er kanska skiljandi, men landsstýrismaðurin eigur at fyrhalda seg til innihaldið, og ikki persónarnar. Ein indeksútrokning er annars rættiliga einföld, og er ein spurningur um, hvørjar fortreytir man setur inn fyri vøkstur o.s.fr. Man kann altíð kjakast um fortreytirnar, men at kalla eina útrokning fyri lygn, átti landsstýrismaðurin at hildið seg ov goðan til.

At visa serfrøðingaargument aftur við onkrum ein t.d. hevur lisið á einari heimasíðu er ikki serliga álitisvekjandi. Sambært 1999 árbókini hjá The Economist, so høvdu tey 4 skandinavisku londini (Noreg, Svøríki, Finland og Danmark) ein miðal-búskaparvøkstur uppá 1,75% um árið frá 1990 - 1996. Finland lá lægst við 0,3% og Noreg lá hægst við 3,9%, Svøríki hevði 0,6% vøkstur og Danmark, ið hevur havt nøkur góð ár í nítirunum, hevði ein vøkstur uppá 2,2%. Lygur The Economist, kundi ein freistast at spurt Hogni Hoydal. At forútsæti ein búskaparvøkstur uppá 2% langt fram í tíðina fyri Føroyar, og harvið leggja Føroyar á ovastu rók millum grannalond, er sera bjartskýtt, og tað tænar ikki nokrum endamáli, at Hogni Hoydal sum politikari gongur og sáar iva um hettar.

At tað ikki ber til at siga nakað um livistøði í Føroyum við atliti til tað einstaka húskið er ikki rætt. Tað ber altíð til at hyggja at búskaparútlitunum hjá okkara størstu seljaralondum, og harútrá siga nakað um, hvussu keypikraftin hjá hjúskjum í Føroyum minkar javnt við at lónirnar minka - lutfalsliga í hvussu so er. Tað er ein so grundleggjandi partur av avgerðargrundarlagnum fyri Føroya framtíð at tað víldi verið ábyrdarlest ikki at hugt at hesum. Tað er ivaleyst rætt, at Hogni kemur í tíðarneyð, um alt skal gerast til litar, men Føroya framtíð er meira tydingarmikil enn hettar valskeiðið. Høvdur samgongan álit á, at teirra loysn er tað, ið Føroya fólk vil, so skuldi tað ikki verið nakar trupulleiki at biða eitt sindur til olli tal eru komin á borðið.

Ein kundi annars spurt Hogni Hoydal, hvussu ber tað eitt nú til, at livistøðið í Føroyum sambært Hogni Hoydal ikki lækkar, tá lónirnar í hvussu so er lutfalsvíst lækka, samstundis sum skattatrygð í besta føri stendur í stað? Hesin spurningur er so grundleggjandi, at hann kann ikki vera gloymdur í Tinganesi.

Hvussu nógv vil borgarin fara niður í livistøði fyri fullveldi? Eitt er vist, at fellir livistøðið við eini skiftistíð uppá 20 ár, so versnar rokniðstykkið betýðiligt um skiftistíðin verður bert verður 10 ár ella uppaftur styttri enn tað. Orðaskiftið um Hvítubók og sjálvstýri og fullveldi fer at halda fram komandi vikurnar. Bæði landsstýrið og andstöðan skylda Føroya fólk, sum skal taka støðu til málið seinni, at brúka saklig og argument heldur enn at sleingja um seg við orðum sum ósannindir og lygn. Her mugu allir politikarar taka í egnar barn. Andstöðan kemur heldur ikki langt við bara at niðurgera Hvítubók. Hon er langt frá fullkomna, men hon eigur at metast sum eitt amboð, ið rúmar nógvum møguleikum. Hetta hevur lögmaður gjørt púra greitt.

Sosialurin

Lesarabrøv:

Øll hini bara lúgva, sigur Hogni

Øll tey, sum ikki tóku undir við loysingarætlanini hjá landsstýrinum, og sum vóru atfinningarsom ella vísu á aðrar leiðir, tey vóru bara óserios. Tað var standard-svarið hjá landsstýrismaninum Hogni Hoydal, meðan hann enn helt at væl stóð til.

Nú má panikkur vera komin í, tí nú verða øll sum eru ósámd og hava aðrar meiningar, nú eru tey øll lygnarar. "Tað er lygn" - nú er tað standard-svarið, í ymskum málsligum formum sum beinleiðis lygn, svørt lygn, ósannindi og óbeinleiðis ósannindi o.s.fr.

Ingeborg Vinther er ábyrgdarleys og lygur ómátt, bæði beinleiðis og óbeinleiðis. Edmund Joensen hevur miskilt alt og lygur haraftrat. Og sjálvandi lygur eisini Jóannes Eidesgaard. Ja í einum stuttum parti av eini samrøðu í Sosialinum mikudagin royndir Hogni Hoydal at gera Javnaðarflokkinn 4 ferðir til lygnara.

Eitt dømi um eina "beinleiðis lygn"

Lat okkum beinanvegin taka eina av hesum lygnum og vita eftir, hvør ið lygur: Javnaðarflokkurin hevur víst á tað er ein órealistisk fyrirteyrt at rokna við einum miðalvøkstri uppá 2% (í realvøkstri) tey næstu 20 ár.

ini. Hesa og aðrar órealistiskar fyrirteyrtir brúkar Hogni nevnlíga í Hvítubók til at vísja fólk um, at ongin vandi er við loysingini. Javnaðarflokkurin hevur m.a. víst á, at miðalvøksturinn í Norðanlondum tey síðstu 10 árin er ikki meir enn 1,8%. Til hetta sigur Hogni so: "Men hetta kann eg beinanvegin siga vera beinleiðis lygn, tí á heimasíðuni hjá OECD sæst greitt, at talan er um eitt nógv hægri tal".

Niðanfyrir er talva, sum vísir miðal búskaparvøksturinn seinastu 10 árin, sum tøl eru fyri, t.v.s. frá 1987 til 1997. Kelda er Danmarks Statistik (sí tilvísing undir talvuni). Hon vísir at miðalvøksturinn í miðal var 1,8%. Hon vísir eisini, at stórir munur er á londunum Størsti vøksturinn er í Noregi - tað er greitt hví so er, tað er jú ein búskapur, sum hevur verið pumpaður upp av ovurstórum oljuinntøkum. Men har siggja vit eisini, at vøksturinn í Íslandi, sum annars skuldi verið nærmast at samanborið okkum við í hesum sambandi, har er vøkstur-urin bara 1,43%.

So um Hogni enn heldur at hetta er ein beinleiðis lygn, skal hann fáa telefonnummarið frá mær til Danmarks Statistik, og kæra seg um hesa ónærsligu lygn og vøksturinn í Íslandi, sum annars skuldi verið nærmast at samanborið okkum við í hesum sambandi, har er vøkstur-urin bara 1,43%.

uppleggning í innlendis føroysk vidualskifti.

Tað er ongin serstok grund at vænta, at vit í Føroyum fara at hava ein vøkstur komandi árin, sum er omanfyri miðalvøksturinn í Norðanlondum. Helst verður tað nakað niðanfyrir, sigur ein av serfrøðingunum úr búskaparvøkstri. Og at 1% er meira sannlíkt enn 2%. So bresta allar fyrirteyrtirnar um tað lagaligu tillagningina, so slepst ikki undan ógvilugum sparingum og skerjingum í hesi góðu skiftistíð. So lítið skal til.

Tað er hetta sum er tað álvarsliga - fastari er grundin ikki undir loysingarprojektnum, at tá tær órealistisku og yviroptimistisku fyrirteyrtirnar ikki halda, so verður avleiðingin stórar almennar skerjingar, nógv arbeiðsloysi og fráflyting. Tað er ongin ræðumynd, men ein realistiskur møguleiki, tá man loypir avstað uttan at hava fast undir fótum.

Ein "beinleiðis lygn" aftrat

Í somu grein sigur Hogni Hoydal at tað er "beinleiðis lygn" tá Javnaðarflokkurin vísir á, "at livistøði í Føroyum fer at lækka 60% eftir eina møguleiga loysing frá Danmark".

Eg haldi at Hogni Hoydal nú skal síssa seg eitt sindur.

Árligur búskaparvøkstur í Norðanlondum 1987-1997

(bruttotjóðarúrtøkan í fótum prísnum)

Index 1990=100

	1987	1990	1997	Miðal vøkstur (%)	Fólka-tal (míó.)	Vøkstur Faldað fólkatál
Danmark	97,4	100	120,5	2,10	5,2	10,95
Noreg	97,3	100	130,8	2,91	4,3	12,52
Ísland	98,7	100	114,0	1,43	0,3	0,43
Svøríki	94,2	100	105,6	1,14	8,8	10,00
Finland	90,2	100	106,8	1,67	5,1	8,52
			Miðalvøkstur	1,85	23,70	42,43
			Miðalvøkstur vektadur eftir fólkatáli	1,79 (42,43 / 23,70)		

Kelda: Statistisk tårsoversigt 1999, s. 141, Danmarks Statistik

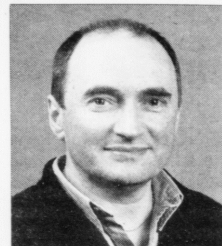
Nýtt nummar uttanlands

Í fjór vór gjørdi Føroya Tele ein faldara, sum varð borin út til øll húsnæði í Føroyum. Faldarin hevði til endamáli at kunna viðskiftafólkini hjá Føroya Tele um ymskar broytingar í nummar-skípanini, og varð hetta gjørt sum ein liður í at fylgja eini skipan eftir altjóða leisti. Fyrsta og størsta hendingin var, at allar felagar tann 1. apríl í fjór vór eitt 6 síffrad telefonnummar. Í vár vórðu

sertænastunummurini broytt, t.d. varð Neyðkall broytt til 112. Tann 1. oktober í ár kemur so seinasta broytingin, sum ber í sær at tá ringt verður til útlendið, skal trýstast 00+landakotu í staðin fyri 009+landakotu. Tá tilkall broytingar henda, er vanligt, at Føroya Tele letur gomlu tænaðasta standa við í eitt hálvt ár og hevur ein telefonsvarara, sum upplýsir nýggja numm-

arið. Hesin framferðarhátturin verður tó ikki møgulegur hesaferð, av tí at nógv lond, t.d. Bahrain, Ísrael, Jordan, Oman, Sýria, Qatar v.fl. hava eina landakotu, sum byrjar við 9. Støtt endar samrøðan í einum av hesum londunum, um ein av misgávmum trýstir 009.

Av tí at nummarroðin 00 100 til 00 999 í hesum sambandinum er sett at til alt uttanlands samskiptið, verður

Roynd at halda høvdið kalt, sum lögmaður plagar at siga. Og hann skal roynd at lurta eftir, hvat onnur veruliga siga, áðrenn hann skírur øll fyri lygnarar. Javnaðarflokkurin sigur ikki tað sum Hogni pástandur. Um hann nú ikki minnist, hvat vit hava sagt, skal hann lesa Sosialin frá leygardegnum, niðasta helvt á síðu 4. Har stendur tað greitt og væl orðað:

• at undir ávísing - enn tá bjartskýgðum - fyrirteyrtum, m. a. einum búskaparvøkstri uppá 1,75% og eini skiftistíð uppá 20 ár, so verður avleiðingin av loysingini ein slík stagnation í føroyska búskapinum, at vit dragna langt aftur úr samanborið við hini norðanlondini - t. d. fer tann munurin í keypiorku, sum í dag er uppá 12% millum Føroyar og Danmark, at økjað heilt uppá 60% um 20 ár.

Tað verður ikki rúm fyri tí nú, men ein av komandi døgnum skulu vit við nægreinilugum tølum vísa, hvussu henda framrøkningin er gjørd komið.

Tað stutta at tí lúnga er, at Hogni hevur hvørki reim ella selar í sínum loysingarbrókum. Tað hevur Javnaðarflokkurin víst á. Tað hevur ein av serfrøðingunum í búskaparvøkstri, Magni Laksafoos grundgivið væl og vírlíga fyri í síni framúrskarandi skiljugrein í bløðunum leygar-dagin. Og er tað ikki eisini tað, sum aftur ein annar av búskaparserfrøðingunum, Hermann Óskarsson, í veruleikanum vátar í Dimmalætting mikudagin, hóast hann skjýtur til báðar síður?

Hans Pauli Strøm,
javnaðartingmaður